

PERSBERICHT

19 mei 2022

Verslag aan het federale parlement: Kentekenplaten – Beheer van de concessie door de Staat

In zijn verslag aan het federale parlement onderzoekt het Rekenhof hoe de concessie wordt beheerd die de Staat heeft gegund voor het uitreiken van kentekenplaten en kentekenbewijzen voor voertuigen. De uitbesteding werd in 2010 weliswaar voorbereid, maar de ramingen op basis waarvan dat gebeurde (kosten, besparingen, winsten inzake doeltreffendheid en kwaliteit van de dienstverlening aan de gebruikers), kunnen niet worden geverifieerd. De eerste concessie werd in 2019 vernieuwd, maar zonder dat een volledige evaluatie ervan werd voorgelegd aan de ministerraad. Bijgevolg kan onmogelijk worden aangetoond dat uitbesteding zuiniger en efficiënter is dan eigen beheer, en dat de vergoedingen die de gebruikers betalen, in verhouding staan tot de werkelijke kosten. Het bestek miskent bovendien de regelgeving over concessieovereenkomsten en verleent een buitensporig concurrentieel voordeel aan de eerste concessiehouder. Hoewel de tweede concessie globaal wordt uitgevoerd overeenkomstig het bestek, worden de activiteiten van de concessiehouder onvoldoende gecontroleerd en garandeert die controle niet dat de ontvangsten voor de Staat correct worden berekend.

Elk voertuig waarmee op de openbare weg wordt gereden, moet zijn ingeschreven in het voertuigenrepertorium dat wordt beheerd door de Directie Inschrijving van Voertuigen (DIV). Het moet kunnen worden geïdentificeerd via een kentekenplaat en een kentekenbewijs. De DIV beheerde zelf de inschrijving van de voertuigen en het uitreiken van de kentekenplaten totdat de Europese kentekenplaat werd ingevoerd in 2010. Toen vertrouwde de Staat die opdracht toe aan de tijdelijke vereniging bpost SA-Speos Belgium NV, in het kader van concessieovereenkomsten die in 2010 en in 2019 werden gesloten. De tweede overeenkomst, ter waarde van 240 miljoen euro, loopt sinds 1 augustus 2019 voor maximum zes jaar.

Het Rekenhof onderzocht hoe via het uitbestedingsbeleid de concessie wordt beheerd die de Staat heeft gegund voor het uitreiken van de kentekenplaten en de kentekenbewijzen, in hoeverre de tweede concessie die in 2018 werd gelanceerd, wettig is en hoe de DIV de concessies tussen 2017 en 2020 heeft opgevolgd en omkaderd.

Uitbestedingsbeleid

De beslissing om het uitreiken van kentekenplaten en kentekenbewijzen uit te besteden, werd weliswaar voorbereid, maar de ramingen op basis waarvan dat gebeurde (kosten, besparingen, de winsten op het vlak van efficiëntie en kwaliteit van de dienstverlening aan de gebruikers), kunnen niet worden geverifieerd omdat er geen uitleg meer beschikbaar is

over de berekeningshypothese. Bijgevolg kan onmogelijk worden aangetoond dat uitbesteding zuiniger en doeltreffender is dan eigen beheer.

De uitbesteding heeft de DIV een recurrente besparing opgeleverd in termen van budget (3,8 miljoen euro) en personeel (13 voltijdse equivalenten) in vergelijking met het eigen beheer van de oude kentekenplaten in Belgisch formaat. Die besparing is te verklaren doordat de financiële kosten van de uitbesteding werden overgedragen naar de gebruikers, meer bepaald de eigenaars van voertuigen die de vergoedingen betalen.

Bovenop die besparing komt het deel dat terug naar de Staat vloeit van de vergoedingen die de concessiehouder int bij de inschrijving van een voertuig, min de operationele kosten van de DIV (ICT, personeel enz.).

De DIV heeft op die manier van 2012 tot 2018 minstens 44 miljoen euro netto-ontvangsten geïnd. Het Grondwettelijk Hof preciseert nochtans in zijn vaste rechtspraak dat er een redelijke verhouding moet zijn tussen de vergoeding en de kosten. In haar antwoord op het auditverslag is de DIV van oordeel dat de ontvangsten uit de vergoedingen in 2021 in verhouding zijn tot haar kosten. Het Rekenhof kon dat echter niet verifiëren aan de hand van de elementen die de DIV aanreikte.

De eerste concessie bevatte operationele doelstellingen waaraan streefwaarden en boetes werden gekoppeld. Die zijn echter in de tweede concessie verdwenen en de meeste doelstellingen zijn eenvoudigweg omgezet in opvolgingsindicatoren die in de rapporten moeten worden opgenomen. Pas twee jaar na het begin van de concessie werden streefwaarden gedefinieerd voor de naleving van de leveringstermijnen. Volgens het Rekenhof heeft het ontbreken van streefwaarden en boetes in de contractuele documenten een negatieve invloed op de kwaliteit en doeltreffendheid van de opvolging door de DIV van de prestaties van de concessiehouder.

Wettigheid van de concessie

Verschuiving van het bestek van de tweede concessie creëren gezamenlijk een concurrentieel onevenwicht ten voordele van de eerste concessiehouder. Dat beperkte de mogelijkheden voor de concurrenten om de concessie binnen te halen. Hoewel de tweede concessie formeel in mededinging werd gesteld, werd de doelstelling om een gezonde en effectieve mededinging te ontwikkelen tussen de ondernemingen die aan een overheidscontract kunnen deelnemen, gecompromitteerd door de beperkingen die het bestek oplegde.

Sommige andere bepalingen, zoals de selectiecriteria, zijn niet in overeenstemming met de regelgeving over concessieovereenkomsten of schaden de belangen van de Staat. Dat geldt bijvoorbeeld voor de prijsherzieningsformule, die vaag blijft over de indexen in verband met de evolutie van de grondstoffen waaruit de kentekenplaten bestaan, waardoor de Staat inkomsten is misgelopen.

Opvolging en omkadering van de concessies

De concessie wordt over het algemeen uitgevoerd in overeenstemming met het bestek. Het Rekenhof stelde echter belangrijke tekortkomingen van de DIV vast bij de toepassing van de veiligheidsaudits en de toepassing van de financiële sancties tegen de concessiehouder als de doelstellingen niet worden gehaald. Bovendien heeft het zwakke punten vastgesteld bij de controle van de rapporteringen en de gegevens die voor facturatie worden voorgelegd,

waarvan de DIV de kwaliteit onvoldoende checkt. De huidige controles waarborgen dan ook niet dat de ontvangsten voor de Staat correct zijn berekend.

Om te verzekeren dat het overheidsgeld goed wordt gebruikt en dat de wetgeving wordt nageleefd, formuleert het Rekenhof aanbevelingen aan de Staat om de besparing en efficiëntie van de uitbesteding te evalueren, om te zorgen voor een effectieve mededinging bij de plaatsing van eventuele volgende concessies en om de uitvoering van de uitbestede opdracht beter op te volgen en te omkaderen.

Informatie voor de pers

Het Rekenhof controleert de openbare financiën van de federale Staat, de gemeenschappen, de gewesten en de provincies. Het draagt bij tot de verbetering van het overheidsbeheer door nuttige en betrouwbare informatie die voortvloeit uit een tegensprekelijk onderzoek, toe te zenden aan de parlementaire vergaderingen, aan de beheerders en aan de gecontroleerde diensten. Als collaterale instelling van het parlement werkt het Rekenhof onafhankelijk ten opzichte van de overheden die het controleert.

Het verslag *Kentekenplaten – Beheer van de concessie door de Staat* werd aan het federale parlement bezorgd. Het verslag, de samenvatting en dit persbericht zijn beschikbaar op www.rekenhof.be.